

«своего смысла»; сигнализируют о колебаниях в осмыслении и о неоднозначности оценки тех явлений, которые стоят за номинациями, употребленными в кавычках.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Зализняк А. А. Семантика кавычек [Электронный ресурс] / А. А. Зализняк // Русский филологический портал. URL: http://www.philology.ru/linguistics2/zaliznyak_anna-07.htm (дата обращения: 03.06.2020).
2. Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. М. : Астрель, АСТ, 2001. 624 с.
3. Шварцкопф Б. С. «Я поставил кавычки потому, что...» // Облик слова : сб. ст. памяти Д. Н. Шмелева / Рос. акад. наук, Ин-т рус. яз. ; сост. и отв. ред. Л. П. Крысин. М., 1997. С. 374–375.

СІНІ КОЛЕР У МОЎНАЙ КАРЦІНЕ СВЕТУ БЕЛАРУСАЎ І РУСКІХ

I. У. Kalita

*Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem,
Králova výšina 3132/7, 400 96 Ústí nad Labem, Česká republika,
inna.kalita@ujep.cz*

Артыкул знаёміць з рэпрэзентацыяй сіняга колеру ў моўных карцінах свету беларусаў і рускіх. Мэтай даследвання з’яўляецца (1) вылучэнне агульнага і ўласнага ў лексіка-фразеалагічным полі блізкароднасных моў; (2) агляд метафар; (3) характарыстыка вітальнасці моўных адзінак у сінхраніі і дыяхраніі. Аб’ектам вывучэння з’яўляюцца лексічныя і фразеалагічныя адзінкі з семантыкай сіняга колеру, крыніцымі служаць беларускія і рускія слоўнікі і матэрыялы масмеды. Аналіз моўных адзінак паказвае, што ў моўных карцінах свету беларусаў і рускіх сіні колер прадстаўлены падобным чынам. Колькасць уласных адзінак мінімальная (Р. *сіні кафтан*, Б. *збіць на горкі / чорны яблык*), адрозненне назіраецца ў выкарыстанні назвы васілька – у рускіх народных гаворках, у адрозненні ад беларускіх, шырока ўжываюцца назвы з каранем *сін-*: *сінёцвет*, *синецвѣтик*, *синецвѣтка*, *синюшник*. У рускай афіцыйнай сімволіцы сіні колер мае культуралагічнае значэнне, неафіцыйны беларускі сімбаларый надае культураноснае значэнне васільку і васільковаму адценню. Праведзенае даследванне, у адрозненне ад папярэдніх, упершыню ахапіла дыяхранны і сінхранны зрэзы ў развіцці семантыкі сіняга колеру ў дзвюх мовах – ад старажытных асацыяцый (*сини очи*, *синий лёд*, *синевая рана*) да сучасных інавацый, якія закранаюць трансфармацыю выразу *да пасінення*. Лінгвістыка колеру адносіцца да маладых навуковых напрамкаў і яшчэ менш пашырана ў сферы кампаратыўных даследванняў. Акрамя чыста лінгвістычнай значымасці, каштоўнасць распрацоўкі дадзенай тэмы спаліае ў магчымасці выкарыстання матэрыялу ў адукацыйным працэсе, перакладзе і міжкультурнай камунікацыі. Вынікі даследвання могуць быць карыснымі ў працэсе стварэння новай дзяржаўнай сімволікі Беларусі.

Ключавыя словы: лексіка; фразеалогія; каларонім; колер; сіні; славянскія мовы; беларускі; рускі; семантыка.

Рэпрэзентацыя сімволікі і функцый колеру ў славянскіх і неславянскіх мовах пачынае вывучацца ў другой палове XX ст. Тэарэтычны падмурак новай дысцыпліны заклалі Б. Берлін і П. Кей сваёй кнігай “Асноўныя колеравыя тэрміны” (Berlin – Kay, 1969: Basic Color Terms: Their Universality and Evolution). Пяцідзесяцігадовы вопыт вывучэння лінгвасемантыкі колеру сведчыць, што кожная нацыянальная традыцыя ў гэтым напрамку абірае свой шлях і прадмет даследвання. У Беларусі пераважае вывучэнне колеру ў стылях асобных беларускіх пісьменнікаў – гэты вектар развіваюць Ю. Бабіч, І. Струц, Л. Паплаўная, с. Лясовіч, У. Фалалееў, Г. Волкава. Лінгвістычных прац значна менш, моўнай колерасемантыкай займаюцца І. Ялынцава, І. Швед, А. Садоўская, В. Ляшчынская, кампаратыўным даследванням каларонімаў у фразеалогіі прысвечаны працы І. Каліты. На памежжы лінгвакультуралогіі і мастацтвазнаўства напісана кніга М. Анемпадыстава «Колеры Беларусі». Сінтэтычны падыход да даследвання колеру ў сусветным маштабе з’яўляецца хутчэй нормай, чым выключэннем.

Мэта дадзенага артыкулу – аналіз рэалізацыі *сіняга колеру* ў моўных карцінах свету двух славянскіх народаў – беларусаў і рускіх. Кампаратыўны падыход накіраваны на (1) вылучэнне агульнага і ўласнага ў лексіка-фразеалагічным полі блізкароднасных моў, (2) агляд метафар, (3) характарыстыку вітальнасці моўных адзінак у сінхраніі і дыяхраніі.

Сіні колер адносіцца да храматычных халодных колераў і займае прамежкавае становішча паміж зялёным і чорным, у беларускай і рускай мовах гэты колер абазначаюць двума словамі: *сіні* – назва цёмнага колеру, Б. *блакітны* / Р. *голубой* – азначэнне светлага колеру, у той жа час многія мовы свету сіні і блакітны азначаюць адным прыметнікам: *blue* (англ.), *blau* (ням.), *modrý* (чэшск.).

Усходнеславянскія пісьмовыя помнікі фіксуюць прыметнік *сіні* з XI ст., калі ён не быў частотным, такая роля належала белама і чорнаму колерам, а таксама чырвонаму і яго адценням [1, с. 23]. Усходнеславянскія пісьмовыя крыніцы доўгі час вывучаліся як агульная спадчына, таму ўласна беларускія ці рускія адзінкі не выдзяляліся. Сінім колерам у старажытнасці азначалі водныя паверхні, некаторыя прыродныя з’явы і апісвалі знешнасць чалавека: “*кровавъ мужъ и синь (Русск. правда), не синем море, синего Дону, синии молнии (Сл. о п. 1г.), в дузе свойство суть чръвеное и сине и зелено (Изб. Св. 1073 г.)*” [1, с. 35]. Такая сімволіка захоўваецца і ў наш час, з той розніцай, што ў старажытных тэкстах сіні азначаў ‘цёмны’ і ‘чорны’, зараз сіні азначае канкрэтны колер. На думку Н. Бахілінай, ў XI-XII ст. прыметнік *сіні* як колераазначэнне не выкрышталізаваўся, у ім яшчэ захоўваліся нейкія рысы больш старажытнага стану, калі ён быў ці шматзначным, ці наадварот, называў проста цёмны колер [1, с. 35], як колераабазначэнне *сіні* пачынае ўжывацца у XVIII ст., калі “сціраюцца” яго “пабочныя” значэнні [1, с. 184].

У XVII ст. моўная палітра сіняга колеру пашырылася, у пісьмовых крыніцах з’явіліся словы *синий, голубой, лазоревый*. Пры апісанні чалавека прыметнік *сіні* ўказваў на адценне скуры чалавека, які змерз; нездаровы (бледны) колер твару; колер збітага, параненага цела. Пашыраным было слова *сінец* – ‘бес’, ‘д’ябал’. Ужываліся і сталыя выразы: *сини очи* – ‘вочы п’янага чалавека’, *синий лёд* – ‘вясенні лёд’. Найстарэйшыя асацыяцыі з сінім колерам – гэта вада/мора, неба, маланкі, колер вясёлкі, сінякі/бішчэ.

Іншы гістарычны перыяд адлюстроўвае “Гістарычны слоўнік беларускай мовы”, у ім ахоплена лексіка XIV-XVIII ст.ст. Зафіксаваныя ў слоўніку сінія каларонімы можна падзяліць на некалькі семантычных груп:

(1) сіняк/збішчэ: *сіне, сінявата*. “Под оком правым – сине око подбито (АВК, XXXVI, 2, 1582)”; “*ввесь сине вспухъ, кийми збит*” (АВК, XVIII, 109, 1592)” [4, Вып. 31, с. 265]; *синева / синетина*: “*накли бы и жена сама умерла, то даст животъ за животъ ... рану за рану, синеvu за синеvu ...* (Скар. КІ, 396-40)” [4, Вып. 31, с. 265]; *синевый, синьевый, синявый* – прым. ад *синева*; *синета* – 1. сінява, 2. синетина; *синетизна* – тое ж, што і синетина;

(2) фарбавальнік: *синельный* “*узьяли <...> сѣмени илненого чверти три, синельного сѣмени чверти двѣ*” (АСД, I 183, 1590)” [4, Вып. 31, с. 265];

(3) колер: *синий / синый* (адзін з сямі асноўных колераў); *синѣзелёный* (сукно *синіозелено*); назва птушкі (*синица* – сініца, *синогорлица, синогарлица, синогордлица, сынагордлица, синогордлица* – галубка);

(4) масць каня: *синегривый*;

(5) назва горада: *Сінягорск* – “*... сукна синегорского поставов осмь <...>*” (ИЮМ, XXXII, 176, 1578)” [4, Вып. 31, с. 266].

У “Гістарычным слоўніку беларускай мовы” пераважаюць назвы ран (*кровавые, синевые, рубаные, битые синевые, синевые опухлые*), у якасці сінонімаў да сіняка ўжывалася восем слоў (*сине, синева, синетина, синость, синестъ, синетизна, синетина, синятина*); прыведзены адзін ідыяматычны выраз *сінія раны* і тэрміналагічная назва *сіняя капуста* – ‘сорт капусты’.

У XIX ст. словаўтваральны патэнцыял караня *сін-* у беларускай мове ўзрос: (1) *сінька*, (2) *сінельнік*: “*Синельник. Красильщик. Сукно завези к синельнику, нехай акрасиць зелёно*” [9, с. 579]; (3) *сінельня*: “*Синельня. Красильня, красильная фабрика. <...>*” [9, с. 579]; (4) *сінцюга*: “*Синьцюга – верхняя одежда из фабричного цветного сукна и из окрашенного домашнего. В синьцюгу убравел, дак и пан великий став*” [9, с. 579]; (5) *сіняціна* “*Синяцина, умени. Синяцинка. 1) Домашнее сукно, окрашенное синею краскою. Андарак из синяцины. 2) Верхняя одежда из домашнего синего сукна. Надзень синяцину, синяцинку*” [9, с. 579]; (6) *сінявка/сіняк*.

У беларускім лексіконе XIX ст. асаблівае месца займае “модная тэма” – фарбаванне тканіны і вопраткі: *сінька* – ‘сродак для падфарбоўвання бялізны’, *сінельнік* – ‘майстра па фарбаванню тканін’, *сінельня* – ‘майстэрня па фарбаванню’. Адначасова ўжываюцца ўжо знаёмыя выразы: *синій – синѣй*

агонь – синій огонь, синёя моря; сёнь – ясень, растуций на болоте, с красной древесиной; синь – нитки синеваго цвета, синяк – крепкій дуб – дуб-синяк; синьтюга – синій армяк; синебагровенький – эпитет василька; синятина – 1) фуфайка, 2) домашнее сукно. “С синятинки армяк; синячѣк – синеватый рыжик” [6, с. 831].

Развіццё культурных стасункаў і мастацкай літаратуры ў XX ст. уносіць змены ў рэпрэзентацыю сіняга колеру ў беларускай мове, больш ужывальнымі становяцца адзінкі *сінь*, *сінеча*, *сінізна*; развіццё навукі спрыяе фармаванню навуковай тэрміналогіі – назваў раслін, птушак і жывёл: *сінегаловік* (лац. *Eryngium*) – ‘шматгадовая лекавая расліна’, *сінец* (лац. *Ballerus ballerus*) – ‘рыба сямейства карпавых’, *сініца* (лац. *Parus*) – ‘птушка’; адначасова захоўваюцца некаторыя народныя назвы, напрыклад, *сіні камень* – ‘медны купарос’ [13, Т. 5/1, с. 136-137].

Слоўнік У. Даля ўтрымлівае адносна невялікую колькасць слоў з коранем *сін-*: *синева*, *синекуй* арх. Самоедск. “Отверстие чума, для выпуска дыма”; *синель* “фрн. *Бархатные шнуры или мохровая нить для женских нарядов. Искажн. Раст. Сирень, будто от синий. Синельная, синелевая бахрома. Синельный шев, вышивание синелью*” [5, Т. 4, с. 186]. Акрамя названых, у слоўнікавым артыкуле “Синий” пералічаны хімічныя рэчывы, назвы птушак, рыб, раслін і грыбоў, у т.л. фразеалагічныя адзінкі: *сіня-пороха во рту не было, каков ни есть, а в синем* (кафтанае); *враг силен, валяет и в синем*, т.е. і в синем кафтане, і богача [5, Т. 4, с. 186].

У рускіх народных гаворках слоў з коранем *сін-* значна больш, чым у слоўніку Ё. Даля. “Словарь русских народных говоров” адлюстроўвае распаўсюджаную ў шматлікіх рускіх дыялектах назву васілька: “*Синецвет м. 1. Василек. Липец. Ворон., 1929-1937. <...> синецвѣтик, м. Василек. Урал, 1972. Синецвѣтка, ж. 1. Василек. Даль. Синецветку пьют от припадков. Урал, 1972. Синецветкой зовут василек. Синецветку-то рвут в мае, ее пьют от расстройства, от нервов. Перм. || Растение Centaurea cyanus L., сем. сложноцветных; василек синий. Вят., Анненков. <...> синецвѣтник, м. Василек. Скотину поят синецветником. Урал, 1972. Перм.*” [12, Вып. 37, с. 328]. “*Синюшник, м. <...> 2. Василѣк. Твер., 1889. Калинин., КАССР, Волог., Киров. Синюшник – трава от нарыву. <...>*” [11, Вып. 37, с. 340].

Фразеалагічных адзінак (ФА) з каларонімам *сіні* ў абедзвюх мовах налічваецца мала. “Фразеалагічны слоўнік” І. Лепешава фіксуе пяць адзінак: *гарэць сінім полымем, на сіні пазногаць, ні сінь-пораху, сіняя панчоха, сіняя птушка*, дзве з іх (*на сіні пазногаць, ні сінь-пораху*) устарэлыя. “Большой фразеологический словарь русского языка” прыводзіць толькі *синий чулок* [3, с. 636]. Руска-чэшскі фразеалагічны слоўнік, акрамя названай ФА, фіксуе: *гоняться/погнаться за синей птицей, гореть синим огнём, гореть синим пламенем, гори оно синим огнём, гори оно синим пламенем, синяя птица* [12, с. 695].

З агульнай колькасці ФА з каларонімам *сіні*, якія можна знайсці ў розных слоўніках (без уліку параўнанняў), да абсалютных міжмоўных эквівалентаў адносяцца запазычанні: Б. *сіняя панчоха* – Р. *синий чулок*, Б. *сіняя птушка* – Р. *синяя птица*, Б. *блакітная кроў* – Р. *синих / голубых кровей*, неалагізм Б. *дзеці індзіга* – Р. *дети индиго* (псеўданавуковы тэрмін ‘таленавітыя дзеці з аўрай цёмна-сіняга колеру’); выразы Б. *гарэць сінім полымем* – Р. *гореть синим огнём / пламенем* і Б. *пасінец ад холаду* – Р. *посинеть от холода*. Да няпоўных эквівалентаў адносяцца ФА да *пасінення*.

Выраз да *пасінення* актывізуецца ў ХХІ ст. У беларускіх слоўніках ён адсутнічае, рускія слоўнікі фіксуюць яго адносна нядаўна, у ХХІ ст.: “до посинения ждать чего. Разг., ирон. Очень долго” [7, с. 142]; “До посинения Прост. До полной потери сил, до изнеможения. НСЗ-80; Ф 2, 79” [8, с. 142]. Абодва выданні адносяць ФА да пазалітаратурных (размоўная, простамоўе). Вядома, што неалагізмы не адразу ўваходзяць у слоўнікі, але ў дадзеным выпадку размова не ідзе пра абсалютную інавацыю. Выраз сустракаецца ў мастацкай літаратуры ХХ ст. Паводле дадзеных Рускага Нацыянальнага Корпусу – з другой паловы ХХ ст.: “Он, наверное, напрашивается на спор, и, если в спор этот ввязаться, он будет до посинения доказывать, что искусство, стихи, особенно балет – все это никому не нужно” [Василий Шукшин. Воскресная тоска (1958)] [10]. Беларускі корпус фіксуе гэтую ФА ў мове твораў В. Казько (“Суд у Слабадзе”, 1977), У. Караткевіча (“Чорны замак Альшанскі”, 1979), А. Крэйдзіча (“Белы крэмень”, 1995-2000) [2].

Выраз прыцягвае ўвагу магчымасцю рознаструктурнага фарматавання. Носьбітам рускай мовы добра вядомая ФА *избить до посинения* [дзеяслоў + ФА], якой адпавядае беларуская *збіць на горкі / чорны яблык* – прыклад паказвае розныя асацыятыўныя сувязі ў мысленні двух народаў.

На сучасным этапе ў беларускай і рускай мовах адбываецца працэс трансфармацыі ФА да *пасінення*. Першасная асацыяцыя, сфармаваная ў старажытнасці, звязаная са збіццём і сінякамі, доўгі час была тэмай, непрыдатнай для афіцыйнага абмеркавання, таму і сам выраз да *пасінення* лічылі размоўным. Кожная эпоха “карэкціруе” моўныя сродкі, у ХХІ ст. гэты размоўны выраз трапіў у цэнтр інавацыйнага працэсу і, дзякуючы палітычнай сферы, уключыўся ў дагэтуль нязвычайную інфармацыйную сферу, набрыняў новымі значэннямі. Ім актыўна карыстаюцца беларускія медыі, асабліва ў апошнія дзесяцігоддзі. ФА адносяцца да ўлюбёных выказаў А. Лукашэнкі: “65-летний глава государства заявил, что не будет **«до посинения пальцев»** держаться за своё кресло [14]; “У меня не стоит вопрос любой судьбой **уцепиться до посинения** за это кресло **и держаться**. Я уже всего наелся, мне хватило» <...>” [15]; “Более того, Лукашенко даже заикнулся, что он не против попробовать свои силы в 2025 году, на седьмой, и даже на восьмой срок, по его словам, **«пока пальцы не посинеют»**” [16]; *Хоть он и отрицает, что не будет до посинения*

находится у власти, тем не менее это означает, что он будет находится у власти до последнего момента” [16].

Расійскія СМІ пачалі ўжываць гэты выраз для каментавання У. Пуціна і значных падзей палітычнага жыцця: “*Путин хочет стать пожизненным обнуленцем. Править до посинения*” [17]; “*«Руководители церкви могут извиняться до посинения, но пока они делами не докажут, что берут на себя ответственность, их никто не услышит»*», – заявил Салливан” [18].

ФА да пасінення праяўляе шырокую валентнасць, спалучаецца з шэрагам дзеясловаў, таму мае шырокую шкалу значэнняў: ‘доўга’, ‘да страты сіл’, ‘закасаўшы рукавы’, ‘апантана’, ‘не шкадуючы сіл’, ‘заўзята’. У беларускай мове нашага часу пераважае значэнне ‘трымацца за ўладу да канца’. Побач з самастойным выразам *да пасінення*, які у XX ст. у абедзвюх мовах далучаўся да шэрагу дзеясловаў і азначаў канкрэтнае дзеянне, якое праводзілася ўпарта, апантана і доўга, у XXI ст. ўзнікае новая канструкцыя, у якую ўваходзіць названая ФА: *да пасінення + пальцаў*, ці альтэрнатыўны, структурна адрозны варыянт – *да сініх / чорных пальцаў*. У параўнанні з прывычнай для XX ст. схемы [дзеяслоў + ФА], у XXI ст. узнікае новая схема [ФА + назоўнік], дзе ФА сама падпарадкоўвае і кіруе іншымі кампанентамі.

Аналіз слоўнікавага матэрыялу паказвае, што значных адрозненняў у лексічным складзе сініх каларонімаў беларускай і рускай моў не назіраецца, корань *сін-* адносіцца да праславянскай моўнай спадчыны, таму сам прыметнік у міжмоўным аспекце адрозніваецца толькі графічнымі паказчыкамі – напісаннем літары “і” – “и”, і канчаткам *сін[і]* / *син[ий]*.

У моўных карцінах свету беларусаў і рускіх выяўляюцца наступныя агульныя семантычныя “сінія” маркеры:

- 1) Пабоі, раны, сінякі: уст. *синевая рана* – у сучасных мовах – *сіняк* (самае старое значэнне паводле слоўнікаў).
- 2) Запазычанні: *сіняя панчоха* – *синий чулок*; *голубая кровь* / (кто?) *синих / голубых кровей* – *блакітная кроў*; *дзеці індзіга* – *дети индиго*.
- 3) Корань *сін-* ляжыць у аснове назваў кветак, грыбоў, птушак.
- 4) Пры характарыстыцы прыродных з’яў азначае іх натуральны характар, у некаторых выпадках – сімвалічнасць і прыгажосць.
- 5) Пры апісанні чалавека з’яўляецца негатыўным маркерам, у т.л. азначае п’яніцу (*сіняк*).
- 6) Паказчык модных тэндэнцый.
- 7) Працэс актывізацыі і трансфармацыі ФА да пасінення.

Адрозненне назіраем у арэальным распаўсюджанні назвы васілька: для рускіх народных гаворак характэрныя назвы *синёцвет*, *синецвётик*, *синецвётка*, *синюшник*, у беларускай мове натуральнай назвай з’яўляецца *васілёк*, сінонім якой – *валошка* сустракаецца радзей.

Яшчэ адно адрозненне закранае культуралагічны аспект, у Расіі XIX ст. сіні кафтан быў маркерам чалавека, які займаў вышэйшую пазіцыю на

сацыяльнай лесвіцы, пра што сведчаць ФА са слоўніку У. Даля. У Беларусі гэтага часу існавала мода на падсіньванне бялізны і фарбаванне вопраткі ў сіні колер, але ў дачыненні да гэтай “сацыяльнай моды” назіраюцца грэблівыя адносіны: “*В синьцогу убравел, дак и пан великий став*». Беларусы не запазычылі ні слова “кафтан”, ні сам кафтан. Паводле традыцыі, аформленай у часы Вялікага Княства Літоўскага, заможныя беларусы насілі кунтушы (таксама запазычанне). Кафтан, нягледзячы на яго запазычаны характар ў рускай мове, у беларусаў асацыятыўна звязваўся з рускімі. Таму *сіні кафтан* можна адносіць да расійскіх лінгварэалій XIX ст.

У моўных карцінах свету беларусаў і рускіх сіні колер рэалізуецца падобным спосабам. Гісторыя суседніх народаў цесна звязана, таму колькасць ўласна-нацыянальных адзінак мінімальная (Р. *синий кафтан*, Б. *збіць на горкі / чорны яблык*). Матэрыял слоўнікаў адлюстроўвае заканамерны факт – семантыка “сініх” каларонімаў у роднасных мовах супадае. Суседства – гэта таксама факт пераносу модных тэндэнцый. У XIX ст. сіні колер быў модным, таму распаўсюдзілася фарбаванне рэчаў. Пазней сіні колер увасобіў новае рэвалюцыйнае масавае мастацтва. Непрацяглы час – з 1920-х да 1933 г. у СССР існаваў савецкі агітацыйны эстрадны тэатр “Сіняя блуза”, які ўзнік у Маскве. Назва паходзіла ад сцэнічнай формы – артысты насілі свабодныя сінія блузы і чорныя штаны ці спадніцы, што паспрыяла ўзнікненню назвы “сіняблузнік”. Гэты вобраз быў адгалоскам традыцыйнай выявы рабочага на агітплакатах 1920-х гг. Пасля гастроляў тэатра ў Мінску ў 1924 г., тэатральныя гурткі “Сіняй блузы” пачалі ўзнікаць у беларускіх гарадах – Віцебску, Гомелі, Барысаве, Полацку і інш.

У сучаснай расійскай афіцыйнай сімволіцы сіні колер, як адзін з колераў дзяржаўнага герба і сцяга, нясе культуралагічную нагрузку. Беларуская афіцыйная сімволіка знаходзіцца ў працэсе пераасэнсавання. Сіні колер у ёй адсутнічае, што супярэчыць каларыстыцы існуючай неафіцыйнай сімволіцы, да якой здаўна адносіцца васілёк і яго колер. Васілёк для Беларусі, перш за ўсё – сімвал свабоды. Каларонім *сіні* ў неафіцыйнай анамастыцы прамаўляе псеўдатапонімамі *Сінявокая* і *край блакітных азёр*. Паводле беларускіх літаратуразнаўцаў, сіні і блакітны адносяцца да частотных колераў у творчасці М. Багдановіча, У. Караткевіча, Л. Геніюш, А. Вялюгіна. У працэсе стварэння новай дзяржаўнай сімволікі мэтазгодна ўлічваць вопыт “народнага колерасімвалізму”, але таксама і той факт, што ў беларускай культуры гэты колер ніколі не быў дамінуючым, а асноўнае культураноснае значэнне заўсёды належала васільковаму адценню.

Бібліяграфічныя спасылкі

- 1) Бахилина Н. Б. История цветообозначений в русском языке. М. : Наука, 1975. 288 с.
- 2) Беларускі N-корпус. [Электронны рэсурс]. URL: <https://bnkorporus.info> (дата звароту: 24.10.2020).

- 3) Большой фразеологический словарь русского языка / отв. ред. В. Н. Телия; РАН. М. : АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2006, 784 с.
- 4) Гістарычны слоўнік беларускай мовы / АН Беларусі, Інстытут мовазнаўства імя Я. Коласа. Вып. 31 / склад.: І. У. Будзько [і інш.]; пад рэд. А. М. Булыкі. Мінск : Беларуская навука, 2011. 508 с.
- 5) *Даль В. И.* Толковый словарь живого великорусского языка : в 4 т. М. : Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1956. Т. 4. 684 с.
- 6) *Добровольский В. Н.* Смоленский областной словарь. Смоленск : Тип. П. А. Силина, 1914. 1022 с.
- 7) *Ларионова Ю. А.* Фразеологический словарь современного русского языка / 7000 выражений и словосочетаний. М. : Аделант, 2014. 512 с.
- 8) *Мокиенко В. М.* Большой словарь русских поговорок / В. М. Мокиенко, Т. Г. Никитина. М. : Олма Медиа Групп, 2007. 784 с.
- 9) *Насовіч І.* Слоўнік беларускай мовы / Факсімільнае выданне. Мінск : БелСЭ, 1983. 756 с.
- 10) Национальный Корпус русского языка. [Электронны рэсурс]. URL: <https://ruscorpora.ru/new/> (дата звароту: 24.10.2020).
- 11) Словарь русских народных говоров / Российская академия наук, Институт лингвистических исследований. Вып. 37 : Свято – Скимяга / составители: Н. И. Андреева-Васина [и др.]. 2003. 415 с.
- 12) *Степанова Л.* / *Stěpanova L.* Rusko-český frazeologický slovník. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 878 с.
- 13) Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. / пад агульнай рэд. К. К. Атраховіча. Мінск : БелСЭ, 1982. Т. 5. Кн. 1. 663 с.
- 14) На парламентских выборах в Белоруссии явка более 70 процентов (17.11.2019). // Радио Свобода [Электронны рэсурс]. URL: <https://www.svoboda.org/a/30276793.html> (дата звароту: 24.10.2020).
- 15) Лукашенко заявил, что не держится за президентское кресло (29.12.2014) // РИА Новости [Электронны рэсурс]. URL: <https://ria.ru/20141229/1040789382.html> (дата звароту: 24.10.2020).
- 16) Парламент Белоруссии – декоративный орган: «главная роль» у Лукашенко. (18.11.2019) // ИА REGNUM [Электронны рэсурс]. URL: <https://regnum.ru/news/polit/2781346.html> (дата звароту: 24.10.2020).
- 17) *Гудков Д.* А вам надоело? Блог (3.06.2020) // Эхо Москвы [Электронны рэсурс]. URL: <https://echo.msk.ru/blog/dgudkov/2654177-echo/> (дата звароту: 24.10.2020).
- 18) Немецкоязычные СМИ сообщают детали австралийской «национальной трагедии» (15.12.2017) // ИА Красная Весна [Электронны рэсурс]. URL: <https://rossaprimavera.ru/news/ac6bf04a> (дата звароту: 24.10.2020).